

29. AUGUST

1924

III AASTAKÄIK

OMA NURK

SUVEL.

*Rõõmul kõiskab karjane
halja metsa ees.
Lustil lõõrib lõoke
taeva sina sees.*

*Tallekesed määgivad
rõõmsalt hüpates.
Nagu juttu räägivad,
muisteaeqadest.*

*Päike paistab heledalt,
maad ta rõõmustab.
Saadab hülgust ülevalt,
lilli kosutab.*

J a a k.

Kolmnurga jagamine.

Kaks koolipoissi ajasid omavahel juttu. „Karl, sa nurisid eile minuga, et ma geomeetrilise ülesandega toime ei saanud!“ ütles Jüri koolivennale. „Näita täna, kui kange geomeetriste ülesannete lahendaja sa oled. Annan sulle väikese ülesande; seleta see ära. Ülesanne on järgmine:

Isal oli täiesti kolmnurgeteline tükk maad, nagu kõrvalolev joonistuski seda näitab. Isa jättis selle maatüki neljale pojale päranduseks, aga sedaviisi, et iga poeg täiesti ühesuguse maatüki enesele pidi saama. Kuidas jagasid nüüd pojad selle maa eneste vahel nelja jakku?

Mie.

„Vikerkaare“ julged võistlejad.

Tartu õpetajateseminaari I kl. ajakirja „Eha“ toimkond looduses.

Nr. 35.

Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp.

Tegev toimetaja: J. Neggo-Vössokotsky.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk tän. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kella 1—2.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk.

1924.

LÕHUT VAAS.

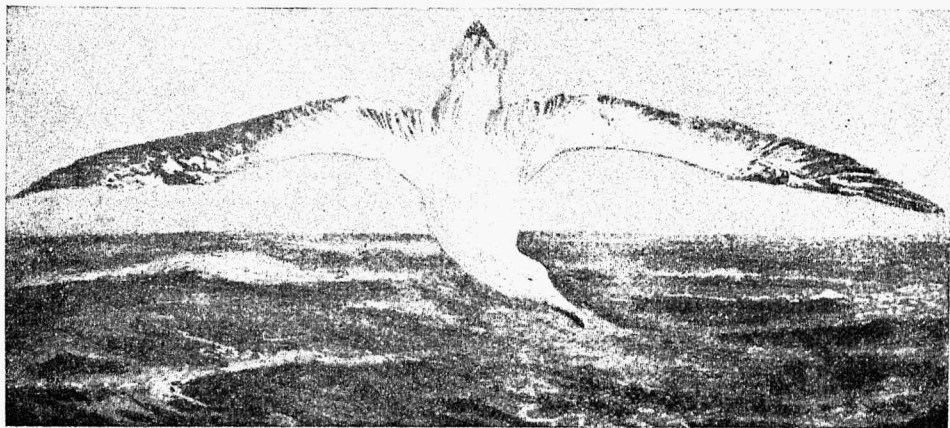
Prantsuse lüürik Sully-Prudhomme.*)

*Tood vaasi, lille milles hoidsid õrnusega,
Lõid korra hooletult sa lehvikuğa,
Ja vaasi vaevalt nähtav mõre jäi
Toost puutest, kuid sest möödund mõni päev —
Su tõuge unund ammu vallatav;
Kuid vaasi taband valus, raske tõsi —
Ta lill on närtsind, kadund tema vesi, —
Tad ära puutu, tal on haav!*

*Nii puudutet mu süda sinu peost,
Su peost õrnalt, vallatavalt,
Kuid sellest, nagu raskest liigateost,
Jäänd sinna haav, mis unub vaevalt.
Ta tuikab veelgi minus, kõigi eest
On tema valu varjatau;
Ent haav tal sügav, kasvab, kasvab veel —
Tad ära puutu, tal on haav!*

Tõlkinud J. Jaik.

*) François Armand Sully-Prudhomme (1839—1907) kuulub Prantsuse luuletajate hulka, kes tõusid esile pärast Baudelaire'i surma, moodustades niinimetatud teise Parnassi (Olümpialaste kodu). Jällegi nagu Baudelaire oma luuletajapõlve hulgas, on ka Prudhomme oma aja luuletajate seas kuningas — poeesia silmapaistvam edustaja. See luule on õrnatundelisem eelmisest, vähekeene eluvõõras, habras. Sully-Prudhomme'i luuletus „Purustatud vaas“ ongi selle kirjaniku kõige parem, populaarsemaks saanud sünnitus; ühtlasi on ta ka luuletus, mis iseloomustab kogu tookordse lüürika peent, õhulist kudet ja sama-sugust hinge.

PÜHA SAAR.

Lely Kempeni suvijutt.

Ja ühel päeval tuli ka kaevu, millest Ing igapäev vett viis, elu; ta näitas oma nägu lapsele ning hakkas jutustama.

See oli, kui ta esimene kord üle salve kummardus ning alla vaatas. All ei olnud pime, nagu ta ootas, vaid valge ja hele. Rahulikult ujus tumeda pangi kajastus peegelduva taeva kahvatus sinas, valge vesiroosina ta pää sääl kõrval.

Aeglase^{lt} laskis Ing pangi alla, tõmbas ta jälle välja ning valas kristallselge vee kaasatoodud kruusi. Uuesti vaatas ta alla: äsja veel nii selge pind oli nüüd kui purustatud peegel, pang küldudes ja ta pää lõustaks moonutatud.

Ikka uuesti jälle purustasid pangilt langevad piisad vetepeeglit; samal ajal aga manasid nad imelise helina esile! Igakord, kui piisk-pärl alla jõudis, andis ta väikese, õrna kõlina, mille kaevusügavus üsna õrnalt ning tasa, siiski mitmekordselt tagasi andis.

Oli kui helisev naer.

„Miks sa naerad?“ küsis Ing, kummardudes üle kaevurakke.

„Ma rõõmustan,“ muheles kaev, „et ma nii selge ja välv olen kui taevas suvipäevadel ja mitte nii pruun ning must kui kõik teised kaevud ümberringi.“

„Oled sa väga sügav?“ küsis Ing.

„Sügav?“ naeris kaev. „Põhjatu. — Usun, ma ulatun kuni maa kesk-kohani. Ei puudu palju, ning ma läheksin teisele küljele väljagi.“

„Kuid millest tuleb küll see, et su vesi on nii selge?“

„Seda pead sa kuulma,“ kihistas kaev, „sest et ma nii kõrgel ülal asun. — Hundid ei pääse minuni.“

„Hundid?“ küsis Ing kokkudes.

Sääl maeris kaev veel kõlisevamt.

„Nüüd on suvi, nüüd ei näe sa neid. Kuid talvel, kui päevad pimedaks lähevad ning päikeseneid enam mu peeglisse ei vaata, siis kuulen neid uluvat alt merelt. Siis jooksevad nad ahnete, vahuste lõugadega üksteise järel kaldale, ikka kõrgemale, kõrgemale, kuni jõuavad kaevudeni, millest nad juua tahavad. Igaüks tahab neist esimesena, ei jõua ära oodata, ja siis tõukavad nad üksteist vastastikku sisse ning upuvad armetult. — Kuid mind on Svantevit kord ise kõige kõrgemale saaretipule pannud, minuni ei jõua neist keegi. Ma püsin nii päevselgena kui esimesel päeval, mil mind loodi ning nõiuti.“

„Nõiuti?“ küsis Ing, ja ta silmad suurenesid. „Kuidas see siis sündis? Jutusta.“

Kuid kaev vaikis korraga äkki. Selgelt ning kiirgavalt kui kristalline peegel lebas ta sügavuse raamitud hele ring, ja ta enese nägu vaatas talle vaid küsivalt vastu. Pettunult tahtis ta end juba minekule pöörda. Kuid sääl märkas ta, et kruus oli ainult pooleni veega täidetud. Uuesti laskis ta pangi alla ning tõmbas ta täidetult üles. — Sääl algas kaevus jälle kummaline kõlin.

„Ammu on sest juba, vahest tuhat aastat või enamgi veel,“ jutustas kaev, „sest ajast, kui siin saarel vendid vägevale jumalale Svantevitile pühaduse olid rajanud, sellal elasid siin kolm venda; need olid nii tugevad, julged ning täis jõudu, et ainuski raanide laev ei julenud kaldale läheneda ei riisumiseks ega röövimiseks. Kui kuningad elasid nad saarel, ja kõik tüdrukud ümbruskonnast vaatasid nende pääle ning ihaldasid neid endile meheks. Nemand ei vaadanud aga ühegi naise pääle. Nad pöörsid kõrvale oma pilgu, kui mõni tüdruk

Ingeborg oma armsama sõbra, Svantebori mõldri juures.

punastades mööda läks. — Keegi neist polnud neile küllalt hää.

Sääl hüüdis Svantevit neid enda juure ja ütles: „Valigu igaüks omale naine, et te sugu mitte ei hävineks teiega ja et te lapsed kord, nagu teiegi, mu pühadust võiksid kaitseda!“

Siis ütles esimene vend:

„Ma tean üht, see on nii tugev ning võimas kui minagi. Ta jookseb kiiremini kui väledam hobu, kiiremini kui laevad sõita võivad. Tal on pilvedest rüü, ning ta juuksed lehvivad kui udujoad. Ta hääl on hõiskav ja hele. Tal on jõudu nagu minulgi soontes. Ei ühtki teist taha ma naiseks. Anna mulle tuuleneid!“

Siis ütles teine vend:

„Ma tean üht, see hüppab kui su valge hobu, kui sa öösel ratsutad Rügenilt siia. Ta valgeis kätes puhkab jõud, hävitada ning hellitada. Ta

kisub maha tammid ning purustab laevad, nagu oleks need leلود. Ta mantel on merivahust ja tal on lumi-valge nägu. Tal üksi on minu jõud, ei ühtki teist taha ma naiseks. Anna mulle merivoog.“

Siis kõneles kolmas vend ja ajas enda sirgeks:

„Ma tean üht, see on ilusam, tugevam ning võimsam, kui need, keda mu vennad ihaldavad. Ta suudlus üksi äratab elu ehk uinutab, nii kuidas ta seda tahab. Temata oleks me ümber kõik külm ning surnud. Oma kuldsete sõrmedega tõmbab ta taimi ning lilli maa sülest. Ta mantel on kullast, linik purpurist ning teda ümbritseb kiilav kiirtekroon. Teda üksi ihaldan endale naiseks. — Anna mulle päike!“

Sääl sai jumal vihaseks ning hüüdis: „Ulatasite te jumalikkude esemete järele käed, tahan teid hävitada!“

Välkkiirelt kihutas ta valgel hobusel sinna, kus saar kõlge kõrgem, võttis kaks peotäit liiva ning viskas nad sinna-tänna rannale. Sääl muu-

tusid kaks mu venda ning said luitoiks, mina aga, kes ma merivoogu naiseks ihaldanud, mind nõiuti siia kaevu, mille moodustanud jumala vägev käsi.“

Ühel päeval, kui Ing kaldale tuli, et end suplemiseks riideist vabastada, levis aeglaselt tõusva äikese tina-hakk üle müürina seisva taeva.

Ja oli vesi enne sügavsinine, värvus ta nüüd taeva kajastusel ning lebas valevroheline ning isesuguselt piimaseit läkkides ähvardava äikese-seina ees.

Voog valkas ja kees ümber puukännu, mis oma juurjäänuseid igale poole sirutas.

Ing kahtlas läbi vee. Tuul haaras ta lahtiseid juukseid, ning mähkis teda jälle kui mantlisse. Ta ronis kannule ning ajas end küünalsirgelt püsti, nagu tuulele vastu pöördud. Talle tundus, nagu oleksid ta jalad kinni juurdunud puuõnarusse, nagu läbistaks teda vanade kangelaste jõud. Torm sasis ta juuksis ning suges neid alla.

Nii hõiskas ta tuulele vastu.

Kaugel, unelmana võis aimata kõrget Hiddenijärve saart, selle taga laiuvat Rügeni randa.

„Nad tulevad, tulevad!“

Valkavast voost ja merivahust ja päikesehelgusest kerkis laev, purjed tuulelevil, taktis käivad aerud, mis nagu arvutud saajalgse jalad vaatavad välja laeva kehast. — Vendide laev, mis viinud saarlasti Svanteviti suuremale pühadusele, Rügenile, ja mis nüüd kodumaale tagasi tuleb.

Seda kõike näeb Ing nagu visiooni vaid mõne sekundi jooksul, mil ta kujutles end tammepuuna, viimsena oma soost, keda meri neelanud, tõsimärgina vaid mügarlisi juuri järele jättes.

Kui Ing kord, veel üsna uneluses ning õndsalt, tagasi tuli muinasmaalt, oli pilt ammu lahkunud ateljeest ja

rännanud välja kaugesse ilma ning suure linna, ilma et ta teda veel kord oleks näinud.

Ta nägi imestades vana Triinu ja

ka Luise askeldusi ja tajus võõrastusega, et nii mõndagi majas muudetud ja paljugi puudus, millega ta siin oli harjunud. (Järgneb.)

METSANEIUD.

Juhani Aho „Lastuja“.

Meelikki, metsaema, ütles nii oma tütardele, Tapio neidudele:

— „Homme on Metsalas suur pidu. Suur Jousimees, metsastajate kenam kangelane, on Metsala poole jahile läinud. Ehtige nüüd metsa ja riietuge ise hästi. Külaline olgu tere tulnud!“

Käsi kolku lüües hüppasid rõõmsad metsaneidud ja igatse rinda täitis lootus, et kui tuleb, vast jääki Tapiolasse ja ei lähegi enam oma maale. Kõik neid armastasidki juba teda, ehkki üksteist veel näinud ei olnud.

Nii kuj parv siidisabu pihlaka ladu vast lendu tõuseb, tõttasid neid kätset tööle. Künkalt künkale, läbi soie, piki kände ja risti-rästi läbi siniste salude tõmbasid nad uduse lõnga udusest koonlast, millest üle ega läbi ükski ei pääsnud. Kui aed valmis oli, ajasid karja sisse ja lukutasid väravad. Mõnda looma, kes häätahtlikult aeda ei tahtnud minna, aeti pihlakase vitsaga. Meelikki ise raputas kogu päeva viimaseid lehti puult ja sõelus härmatist okstele ja maale. Tapio ehitas sildu soile ja salmele. Öhtul, kui ta kuldkurikaga katsus, kas jää külalist ka kannab, kumisesid

kõik sinavad seljandikud. Metsanoormehe tulekuks oli kõik valmis.

On varane hommiköö. Salu magab vilkva tähistaeva all, mida nõrgemgi puna veel ei valgusta. Tapio ja Meelikki lamavad veel samblasängil. Tütred valvavad ja ootavad esimest hommikukoitu ja suure Jousimehe tulekut. Tapio karjaaias on veel pime, kui neid toa ja aida vahel talitavad. Nad seisatavad tihti ja vaatavad pimedusse, kas ei tule veel teatetooja, tapio'aste öösine käskjalg.

Korruga hakkavad pimedas kaks kollast täppi hiilgama ja ilma et tiibade sahinat oleks kuulnud, istub öölind kännu otsa, mis keset õue asub ja tema puhkepaigaks on määratud.

Neid kohe küsima: — „Mida nägid! — Mida kuulsid! Mida tead kõnelda Suurest Jousimehest?“

Lind neile jutustama:

— „Neeme kaenlas, lahe ranal, säälpool võsastikku on kuiva männi juurel Suurel Jousimehel tuli, mille Uku ise on noolega maha visanud, et metsaskäijatel ta alati käepärast oleks. Mees ise on kena, kuju poolest kangelane, ei ole enne sarnast metsameest neil mail nähtud. Istusin oksal ja vaatasin metsa pimedikust:

lamas seljali okste pääl, pikad juuksed varjasid kaela ja vaikselt kerkiivat rinda tihe habe. Ei saa te, tütrekesed, kunagi enam tema sarnast külalist, noormees pikk kui kingu määnd ja sale ikui kask.“

Naeratav rõõm vilksatas käskjala silmis, sest kuigi Uku teda tõsiseks oli loonud, oli kombeks neidude hulgas ikka naljatada. Neiud hüüdsid aga ühel häälel: Ruttame vaatama! Lähme lähemalt silmitsema, enne kui perenaine ärkab!

Nüüd hakkas sõnumitooja tõrelema:

— „Ei tohi minna! Ei tohi minna!“

— „Kas silmi nägid?“

— „Ei näinud, ei julenud! Kui liigutas, põgenesin. Teadke, et silmapilgul, kui ta pilk mind tabas, ma oksalt kukkusin.“

Värisema löi Tapio neidude rind ja teekond jäi katki, vaatasid ainult edasi pimedusse. Lõbus oleks olnud komistada Suure Jousimehe sülle ja taht mõne pilgu saada. Aga nad ei saanud kunagi näha seda uhket metsameest ega endid temale näidata, kuigi salajane armastus ta vastu nende südametest kunagi ei kustunud.

Nõrk puna tõusis kaugelt metsast.

— „Nüüd on ärganud, nüüd suurendab hommikut oodates oma tuld,“ ütles käskjalg.

Samal ajal kostis Toomiomäe poolt tasane trede kudrutamine ja koitis hommik.

Kiire on nüüd Tapio tütaridel. Ei ole enam aega unistada. Nüüd mõeldakse ainult, kuidas kõik kohad viisaka talu väärselt korda saaks. Juba on aeg loomi välja ajada, teisi äratada ja igitüks omale kohale viia, et pärast neid otsimata leida.

Parvekaupa lendavad linnud neile määratud lehtpuisse, jäneseid kõverdavad nägusamaile kohtadele ja õravad jooksevad metsameest vastu võtma. Silmapilguga on kõik tehtud, kõik on valmis enne päikesetõusu, sest niipea kui udu taganeb tuule

teelt, niipea kui pilk üle puude lendab, ruttab metsaneidude parv mäelt metsasallu ja sama ruttu säält tagasi Tapio karjaaeda, et abiks olla, kui Suur Jousimees jahti algab.

Juba ilmub teine sõnumitooja, Metsala päevane käskjalg, ilmade kuningas, ja kõneleb, et oodatav tule äärest juba üles tõusnud, end pesnud, kaminud ja nõiasõnu lugedes ohvrihõbedat maha visanud. Silmapilk lendab ka pasknäär, kõigi metsaimede nägija, ja hüüab, et oksalt näinud, kuidas metsamees vibu silmitsenud, nooli tupest valinud ja jahile läinud.

— „Kuhu ta läks?“

— „Sinna võsastiku taha.“

— „Olid suurte või väikeste loomade nooled?“

— „Kõigi tarvis oli: orava-, linnu- nooli, hirvenooli, karunooli, kõigiga on varustatud ja kõiki püüab.“

— „Kõiki püüab ja kõiki saagu!“ — hüüavad neiud.

Hommik on koitnud ja koit päevaks muutunud. Kõige enne hakkavad punama Toomiomäe männiladvad, siis metsad, mäed, sood ja lõpuks järved, mis säravatena rattastena salude keskel välja paistavad.

Suur Jousimees läheb tule juurest üle sillutatud salme Tapiola poole. Jää pragiseb ta jalge all. Ta keha on sale, kõik painduv.

Imestelles vaatleb metsamees lagendikke, mis ta silmile avanevad. On ta vist enimgi neil mail käinud, on vist enimgi neist vetest üle astunud, kunagi ei ole aga Metsala nii ilusas ülikonnas olnud. Mäekingud punavad hommikupäikeses kui unenähtud nõiamaa, härmatis sätendab puuel ja maas, õhust kostavad kui kand'ehääled. Ta tajub juba, et Tapio ja Meelikki armualuseks on saanud.

Kased on täis tetri, kes ootavad kui küps vili puust kukutamist.

Ei ole seda heinamaad ega soosarekest, kust jänese valge kasukas ja mustad silmad puujuurel ei välgataks.

Oravaid jookseb ridastikku oksil ja koer ei jäta haukumist, kui korra mõne jälgile on saanud.

Sama palju kui külatänaval koeri, jookseb teeradadel rebaseid — neid ammutakse; ajamata jooksevad ilvesed puusse — ja kukuvad!

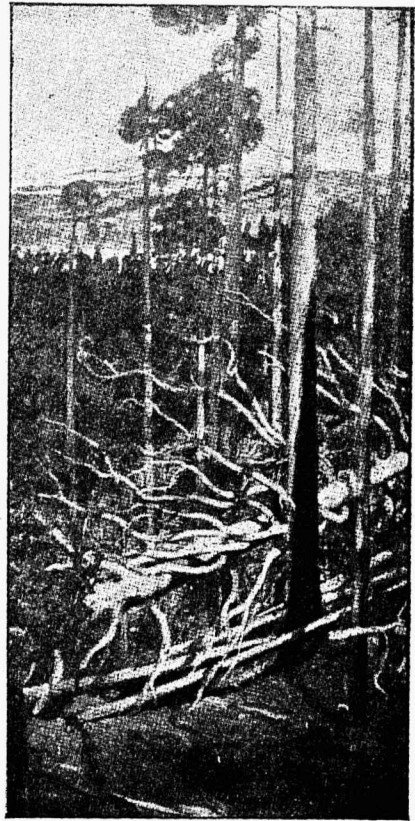
Sadandete kaupa kiigub saak ta ümber, tuhandete kaupa Tapio kari.

Lökendavate paletega, tähelepaneliku pilguga, vibu alati laskevalmis, rändab jahimees metsas, ihaldades ikka uusi maid, mis saaki annaksid. Kõige enam ihaldab ta aga omale õnne, kätele jõudu ja silmadele teravust. Ei ole metsastajate hulgas tema sarnast meest, ei teist, kes teaks, kus mets saaki täis.

Ta ei märkagi kahel pool ennast Tapio tütarde rida, kes loomi tema ette ajavad ja säält põgenemast takistavad. Pihlakaste vitstega juhvavad Metsala karjased oma karja, kes tähendusest ei hooli, seda sip-satakse ka vahest vitsaga selga. Jousimees ei tea, et Tapio ja Meelikki teda Toomiomäel kuuse all jälgivad, neidude ajamist juhivad ja neile paskneriga sõna saadavad, et teaksid, kus jahimees viibib ja sinna talle loomi ajaksid. Jousimees mõtleb ainult saagi suurendamise peäle. Ei mõtle ta andjatele tänu ega haldjate häduse peäle.

Iseendaga rahul, on jahimees kesa keskele, just Toomiomäe vastu maha istunud, et saaki üle lugeda, mis õlgu ju rõhuma hakkab. Kuigi ta väsinud on, tahab ta ikka veel saada, kui vaid kanda jõuaks. Ta maja on aga liig kaugel, et kõike sinna viia. Ta otsustab oravad, jänesed, rebase ja ilvese nülvida ja ära minna, teinekord aga tagasi tulla.

Sel ajal, kui jahimees loomi nülib ja tasa trallitab, lähenevad kesale metsaneid ja tõmbavad ringi ta ümber ikka koomale. Keegi neist ei ole Jousimeest veel näinud, aga kõvasti põksub nende süda, kui ta samme kuulevad, ja imelik tunne on rinnus, kui ta koera vilistab. Liigutus

käib läbi nende rea, kui vibu tõuseb ja nool vingudes lendab. Neid püüavad võidu noole kinni ja säilitavad teda Tapiola neidude aidas, kuhu kõik metsameeste kadunud nooled lähevad.

Nüüd on neidude rinnus taltsutamatu soov teda näha ja endid temale näidata. Siin on ta lähedal, on vaid tihe, kuid madal okaspuupadrik vahel... Teda kuuldakse tasa kõnelevat... juba tõusevad nad kikivarvukile... juba sirutavad kaelu.

Korraga kostab ülalt hää, see on Tapio hoiatus tütardele. Hirmunult tõuseb neidude parv lendu. Õhus on vaikne sahim, kui lindude lennust, peagi vaikib see ja neid koguvad Tapiomäe kallakule.

Kurvaks läheb jälle neidude meel. Ei saanudki näha ega end näidata sellele, keda nii armastavad. — Ei

hooli ta meist, ei mõtle meie pääle, ei aimanudki, et ligidal olime, ei kuulnud me põgenemist ega tõstnud silmigi üles. Suur Jousimees valmistab minekule ja võib olla ei tule kumagi enam siia tagasi. Kui tulebki, ehk on Tapio meid mujale viinud. Neidude meel läheb ikka murelikumaks.

— „Kui saaksime homseks teda veel siia jätta!“

— „Saadaksime hirve talle!“

Silmapiilk tormavad ühed neid parimat Tapiola hirve lahti päästma, kuna teised ritta asetuvad, et looma metsamehe ette ajada. Juhusel, kui selle tapaks, ei jõuaks teda üksi ära viia, vaid peaks öö ta juures olema ja homseks siia jääma.

Meelikki taipab tütarde kavatsust. Ta ei taha neile keelata, mida kord oli lubanud, et kui kord soovitava metsamehe sisse piiravad, sellele karjast parima looma võivad anda. Aga teises sihis, kui tütreid seda tahaksid, paneb metsaema looma jooksuma. Tütred ajavad ta otse keesale, Meelikki juhib mööda, et suur Jousimees teda näha ei saaks.

Kõike unustades tormab metsamees koertega loomale järele. Üle mäekinkude ja -harjade, üle põõsaste põgeneb hirm ja jookseb ometi koertele vastu. Silmapilgul, kui kütt sihile on pääsmas ja vibu vinna tõmbab, põgeneb loom uuesti metsaneidude meelitustest hoolimata. Nüüd luba küsimata ja hoiatavaid hüüdeid tähelepanemata jättes on neid loomale järele joosnud, ta mäekingule ajanud ja ootavad ta hukkumist.

Ikka kaugemale pöörab hirm Tapiola tänavil ja läheneb Suure Jousimehe kodule. Säälpool asuvad ka Pellervo põllud, kuid Metsala rahval pole sinna kunagi asja olnud ja nad ei lähe ka kunagi sinna. Juba paisatab säälpoolt Rajajärve Jousimehe majakorstna suits, aga ikka veel jookseb hirm. Hädaldades hüüavad neid oma hoolealust, et ta ümber pööraks, enam edasi ei läheks ja üle

järve ei jookseks. Koer ajab aga hirve rannamäelt järve kaldale, siin vibab ta jalg ja Suure Jousimehe nool lõpetab ta elu.

Mäetipul istuvad metsaneid ja näevad, kuidas Jousimehe talust naine välja tuleb, mehele vastu jookseb, kuidas nad käed kokku löövad ja kuidas naine küsib:

— „Kelle õnnega said sarnase saagi?“

Ja rahulikult vastab metsamees: — „Mis oma õnnega ei ole, on sinu omaga saadud.“

Väga halvaks läheb neidude meel, väga solvab neid Suure Jousimehe tänamatus. Või tema naise õnnega! Selle õnnega, kes kodus istus ja valmimist saaki ootas, kuna nemad tol ajal koerte kombel jooksuma pidid.

— „Hulkugu nüüd naine ta koerana!“

— „Võtku siis oma õnnega!“

— „Võtku või naise õnnega!“

Kadedus ja pettumus täidab metsaneidude meelt, kui nad mäenõlvakul, just vastu Jousimehe eluaset, istuvad, kust üle järve tuli vilgub. Taevas lööb punaseks, ilm tõotab vihma ja tuult. Kui metsaneid, pimedas tulles, üle puie latvade koju ruttavad, mühiseb ju tormina sügisene mets, uluvad huntana tuulis-pääd ja kiiguvad lookadena männid.

Lained uluvad ägedalt Jousimehe rannas, torm kisub järvest jää lahti ja maja ähvardab tuules laiali kukkuda.

Tontena ulub Tapio tütarde pahameel maja ümber ja piitsadena laseb nende viha lund ja lobjakat maja seinte vastu sadada. Metsamees ei julge sellepärast kolmel ööl ega päeval uksest välja astuda.

Viha lahkub peagi ja jälle on neid endiselt armsad. Kui Suur Jousimees teisel hommikul jälle jahile läheb, on Tapiolas jälle pidu. Metsaneid on viha unustanud ja on rõõmsad, et jälle saavad teda teenida.

Ehkki metsamees nende abi ei märka ja ainult oma õnnega uhkustab, ei pane metsaneid seda talle pahaks. Nad loodavad, et Jousimees kord ikka talveks Tapiolasse peab jääma ja siis saavad nad teda näha ja endid temale näidata.

Kord saavadki nad seda, kuid siis on Jousimehe viimane jahipäev ja siis ootab teda asjata naine. Metsalaski on lein ja pisaraid valades kannavad neid oksa metsamehe asemele, kus ta tapetud karu kõrval viimast und magab.

Franz Treller. Noorsoole toimetanud Jursi Sander.

9. Kadunud.

Samal ajal kui noormehed alles jätkasid oma teekonda, jõudis Chamulpo ootamata orgu tagasi. Teda saatis salk talle elu ja surma pääle ustavaid ratsamehi.

Orjaliku alandusega astus talle neeger Abraham vastu, kuna ühe silmaga indiaanlane tõsisena hoidus.

„Noh, must hirmutis,“ pööris kazike hääs tujus Abrahami poole, „kuidas käib su hoolealuse käsi?“

„Pahad vaimud on tegutsemas, vägev isand, meie olime võimetud nende vastu.“

Kohe muutus Maya pääliku nägu süngeks nagu öö.

„Mis sa sellega tahad öelda? Kui sa unustasid oma kohused, siis hoia end.“

„Midagi pole unustatud, isand, mitte midagi; sa tunned ju Abrahami.“

„Mis on juhtunud? Kus on see, kelle usaldasid sinu hooleks?“

Kogeledes vastas neeger: „Pahad vaimud on ta ära viinud, ta on kadunud.“

Kazike häälendas eredat vihakisa

„Vilets ori, sa lasid teda põgeneda?“

Pikk, surmatoov põueoda vilkus vihase mehe käes.

Neeger värises hirmuvalitseja viha ees, jäi aga allstudes liikumatult ta ette seisma. See päästis ta elu.

Mõne aja pärast pööris Chamulpo, kes raskelt hingas, oma tiigrisilmad indiaanlase poole: „Kõnele sina, Chimal.“

„Nagematud viisid ta ära, kazike; meie oleme ainult inimesed.“

Kazike taltsutas oma hirmuga segatud seesmist viha ja ütles rahulikult: „Kõnele!“

„Ma viisin ta alla ja lukutasin ta müüritud võlvialusse, mis asub sügaval maa all, ukсед lukutasin hoolega, ta ei võinud põgeneda. Nagematud karistagu mind, kui kõneleksin valet. Kui alla läksime, Abraham ja mina, et temale otsa pääle teha, leidsime keldri tühjana, ta oli kadunud.“

Vaevaga rahu alal hoides vastas Chamulpo: „Ning mis tegite siis?“

„Otsisime keldri läbi, müür oli kindel, nagu ta olnud juba aastasadanded, üks oli kõvasti lukus.“

Kuigi kazike tundis vanaaegse ehituse saladuse, käis ebauusklik värin üle ta keha. Pääle tema tundis ülemist väljakäiku ainult ta endine usaldusmees Azual, ning selle väljakäigu olid vanad targad ehitusmeistrid nii kunstlikult mõistnud varjata, et seda samavärvilises laevõlvis ainult üsna lähedalt võis ümbruskonnast eraldada. Aga kuigi vang, mis täiesti võimatu, oleks tunnud seda väljapääseteed, siis jäi ikkagi võimatuks mingisuguse abinõu ta üles ronida.

Ule tugeva mehe keha käis jääkiilm ju-
din. Kas oli õigus neil, kes uskusid kaitse-
jumalate võimusse?

Juba kolmandat korda oli Junguna poeg,
vana valitsejasoo viimane võsu, pääsnud
surmavast hoobist!

Kas oli ta kaitsejumal nii vägev? Ta
teadis, et võis usaldada oma käsillasi, neeg-
rit ja indiaanlast, ja ei kahelnud silmapilkugi
nende ütelistes. Mis see siis tähendas? Kui-
das oli tema küüsisist vabastatud ta ohver?

Ta mõttesse tärkas vilkeks Tenanga, ta
usaldusmehe Azuall poeg. Aga kuigi see,
mis alles oli väga küsitav, tundis saladus-
likku käiku, kust pidi ta teadma, et Pablo
vilbis maa-aluses keldris, ning mis põhjus
võis tal olla vangi vabastada? Ei, see mõte
oli ilmaaegne.

Saladuslikuks, seletamatuks jäi vangi
kadumine.

Kuigi kazike polnud päris vaba oma rah-
va ebausust, oli ta siiski valgetega läbi-
käimise tagajärjel palju vähem selle mõju
all, kui ta madalamal astmel seisvad rahva
liikmed.

„Põisi käed olid ometi köidetud, Chi-
mal? Eks ole?“

„Jah, käed olid tal köidetud, kui ta luku
taha viisime, aga ta oli köied vastu tera-
vat kiviäärt läbi hõõrunud, köletükid leid-
sime maast.“

See päris loomulik ja seletatav köidi-
kuist vabastamiseviis tõrjus kazikes kõik
ebausklikkud ettekujutused kõrvale.

„Tulge ühes minuga alla,“ ütles ta lühi-
dalt, „tuld, Abraham!“

Peagi seisid kõik kolm suure laterna
valgustusel Maya ehituste paraselt iseärali-
likult võlvitud ruumis. Chamulpo oli ukse
ja selle luku hoolikalt läbi uurinud ja otsu-
sele jõudnud, et mõlemad olivad vastupida-
vad ja puudutamata.

Ta pilk rändas nüüd läbi vangla, kuid
polnud midagi näha, mis oleks lasknud ole-
tada põgenemiskatset. Ka ülespoole libises
kazike pilk, sinna, kus algas korstnataoline
toru, aga ka siin polnud mingit jälge.

Kivi ääres maas lamasid alles kõleotsad,
millega olid köidetud vangi käed.

Kazike teadis, et see, kes keldrist oli

põgenenud läbi toru laes, ka ohakatevöö
saladust pidi tundma, et vabadusse pääseda.

Arusaamatu! Mõistatuslik!

„Aga vahest unustasid sa ukse lukutada,
Chimal? Räägi mulle tõtt, ma ei pahanda
sinuga, kui oled üksinud.“

„Kelleks sa mind pead, kazike? Kas usud
tõesti, et võiksin vangistatud panterit kind-
lasti luku taha asetamata jätta? Ei, uks oli
kõvasti suletud, usu mind.“

Ta uskus teda.

Trepist üles sammudes küisis ta: „Ning
muud ei ole te midagi ette võtnud, et sele-
tada noormehe põgenemise saladust?“

„Saatsin zapoteegi Huntoh juure, kazike,
ta on suurim ja osavam jälgija ümbrus-
konnas.“

„See on häa. Saada ta minu juure, kui
ta tuleb.“

Chamulpo viipas mõlemale käega, et nad
ta üksi jätaksid ja sammus sügavas mõt-
tes ümber ohakatevöö, mis nii hästi varjas
põõsast, kuhu lõppes maa-alune toru.

Ta ei leidnud midagi kahtlustäratavat.
Talle ustav zapoteek Huntoh oli mees, kes
iga kuriteo pääle valmis ja tuntud kui suure-
pärane rastreador, aga Chamulpo kartis
selle mehe osavust jälgimises ja ta terav-
meelsust ja ei tahtnud talle avaldada varja-
tud paikade saladust, mis talle endale häda-
korral võisid kasulikud olla viimase peidu-
paigana. See raskendas otsimist.

Kuna ta alles selle üle järele mõtles, kui-
das zapoteegi osavust neid saladusi aval-
damata kasutada, sammus küti ülikonnas
indiaanlane tema poole.

Tulija, kelle näovärv oli tumedam, kui seda
harilikult indiaanlaste juures leida, oli laiade
õlgade ja tugeva kehaehitusega mees. Ta
näos pesitses salakaval ilme, mis mõjus
eemaletõrjuvalt, muidu aga avaldas ta tar-
kust.

„Sa soovisid minuga kõneleda, kazike
Chamulpo?“ küsis ta Hispaania keeles, kuna
ta mayade murrakut oskas vähe.

„Jah, mul on sinu jaoks tööd, mis end
väga hästi tasub.“

„Olen valmis sinu teenistuseks, sennor.“

„See lollpää Abraham on ühe vangi, väga
kardetava isiku, ära põgeneda lasknud, sa
pead ta uuesti kinni püüdma ja ta kas elu-
salt või surnult tagasi tooma.“

„Anna mulle jälle algus, don Chamulpo,“ vastas siinge näoga mees, „küll leian siis juba selle lõpu.“

„On's sul käepärast ustavaid ja julgeid mehi?“

„Jah.“

„Siis tule minuga, seletan sulle su ülesande.“

Nad astusid üheskoos väikesesse majja. Mõne aja pärast astus zapoteek säält jälle välja ja sammus metsa poole. Varsi pääle seda kihutas suur hulk ratsanikke mitmesse külge minema.

10. Läbi põliste metsade.

Kui Pablo ja Tenanga olid söönud, küsis esimene: „Kuhu sa mind viid, mu päästja?“

„Kõigepäält püüan sind eemale viia Chamulpo võimupiirkonnast. Neis orgudes siin elavad inimesed, kes tema poole hoiavad, nad kuuluvad kekchide suguharusse ja Chamulpo on nende kazike; aga nad usuvad ka, et tema soontes voolab kuningate veri.“

„Hää, ja siis?“

„Siis tahan sind viia kindral Arana juure, kes oli sinu isa sõber.“

„On Arana indio?“

„Nagu ütled. Ta on Meksiko vabariigi kindral, mis teda aga ei takistanud kaks korda mayade ülemjuhatajana meksiklasi veristes lahingutes võita ja meie rahvale Yucatanis seeläbi iseseisvuse alal hoida.“

„Ja tema juure tahad sa mind juhatada?“

„Jah, ta ei olnud mitte ainult sinu isa sõber, vaid ta on ka vägeva mõjuga mees Maya rahva hulgas ja ta otsis sind del Rocas, kui see kahjuks juba liig hilja oli.“

„Ta otsis mind — mind?“

„Sind, Junguna poeg.“

Tenanga jutustas talle nüüd kindrallilumismisest haciendasse ja ta jutuaajamisest don Antonio ja donnadega.

Vaikselt kuulas Pablo. Mõne aja pärast ütles ta: „Sa oled üks kazike Chamulpo meestest, ütle mulle nüüd, amigo, miks pühendad sa mulle oma teenistuse ja jäta tema maha?“

„Oh, Hualpa, kuningas, tahan sulle seda öelda, kuid ära heida kivi mu isa varjule! Minu isa Azual oli Chamulpo sõdur ja kütt ja talle pimedast pääst ustav. Kui sinu isa Junguna tõusis päikese poole, rõõvis sind

mu isa Chamulpo käsul. Kuid Azual kartis sind tappa ja heitis su pantrite jalge ette. Kuna sa valgete hulgas üles oled kasvanud, ei tea sa vahest, et meie esiisade usu järele igal mayal oma kaitseingel on — sinu oma oli panter, nagu ta sulle määrati sündimise ajal. Chamulpo ja Azual pidasid sind surnuks ja mu isa kannatas raskelt ülekohtu all, mis ta sulle oli teinud. Möödusid aastad. Minu isa oli raskelt haigeks jäänud ja valmistus sellest ilmast lahkumisele, kui Tamay Chamulpole teate saatis, et laps kuninga märgiga merest olevat välja uhutud ja del Rocas elada. Kui kazike sellest minu isale teatas, kokkus ta oma südame põhjani. Ristiuskunnistas ta ainult väliselt, ta süda kuulus vanadele jumalatele. Kui ta nüüd kuulis, et panter sind oli hoidnud möödapäsmata hukatusest, valdas surijat meeleheitlik hirm, et ta hing kuningate võsu vastu toimepandud kuriteo pärast mitte päikese poole ei tõuse, kus asub lahkunud hingede õnnis asupaik, vaid nägematute poolt hukka mõistetakse igaveses öös viibimisele. Siis käskis ta mind kindral Arana üles otsida ja talle öelda, et sa elus oled ja kus sa viibid, ja et ta hing võiks tõusta üles valguse poole, pidin ma kõige pühama vandeaga töötama kõik teha, et sind päästa su verivaenlasest. Sellepärast näed sa mind oma teenrina, isand. Pean hääks tegema, mis mu isa patustas, et Azuali hing ei tarvitseks viibida igaveses öös. Surra tahan, kui see nii peab olema, et tema võiks elada päikeses.“

Vaga preestri poolt üleskasvatatud Pablole tundusid need usulised ettekujutused võõrastena, kuid siiski võis ta väga hästi hinge viibimist päikeses taevaga ja igaveses pimeduses põrguga tõlgitseda. See noormees oli teda päästnud hirmsast surmast, mispärast ta kergesti valmis oli kord tema vastu toimepandud kuritegu andeks andma. End Tenanga vaadetele vastavalt säades, mis vähe näisid erinevat ta isa omadest, ütles ta õrnalt: „Elagu su isa vaim igaveses valguses, ma annan talle andeks — sinu pärast kõigest südamest!“

„Isand, isand, meie kuningate viimane võsu,“ ütles sügavasti liigutatult noor maya, „mul on ainult üks elu, et seda sinul pühendada, aga kui mul ka kümme elu oleks,

ma annaksin nad kõik rõõmuga sinule. — Tõuse päikese poole, isa vaim, kuningas on sulle andeks annud!”

Ta kummardas alandlikult pääd ida poole.

Pablo oli sellest sügavast tundmustevaldusest väga liigutatud.

Alles mõne aja pärast katkestas ta vaikust küsimusega: „Miks, Tenanga, andis mind tigrero Tamay, kes mulle alati avaldas suurt poolehoidu, kes minus uuele elule äratas mu rahva keele, kelle minevikust ta mulle jutustas, miks andis tema, olles ise maya, mind Chamulpole ära?”

„Tamay on oma rahva ära annud, ta läks üle meksiklaste poole kulla pärast, kui mayad nende vastu võitlesid, ning sellepärast on ta nende hulgast välja heidetud ja surma mõistetud. Kui ta kuningamärgi sinu rinnal ära tundis, andis ta sellest Chamulpole teada, sest ta lootis kazike mõjul jälle mayade hulka vastu võetud saada, et mitte autult hukka minna.“

„Mul on kahju seda kuulda, sest ta oli hää minu vastu. Kas Tamay teadis, mis sugune saatus mind ootab, kui ta mind Chamulpole kätte mängis?”

„Selles et võinud ta kahelda, sest ta tunneb Chamulpot ning teab, kuidas see oma mõju Maya rahvaste hulgas sinu läbi kardab kaotada.“

Pablo vaibus mõttesse. Mõne aja pärast küis ta: „Kas zapoteegid ei ole mayadele vaenulised? Tamay kõneles sellest. Mereääres, kus üles kasvasin, ei elanud zapoteeke, vaid ainult orjameelsed xinkad.“

„Sul on õigus. Zapoteegid on mayade verivaenlased. Neid elab palju Chiapas ja Oajacas ja siin Guatemalas on nad — meile suureks kahjuks — meie vahele tunginud. Mitu korda oleme nendega võidelnud ja nad ära võitnud, seda ägedamalt vihkavad nad meid.“

„Aga see zapoteek, keda sa kardad, seisab Chamulpo teenistuses?”

„Jah. Kekchide päälk Chamulpo on sõnaaher mees, kellest keegi õieti aru ei saa. Nüüd, kus maal möllab sõda, on ta vaid veel sõnaahtram.“

„Kas on meie maal siis sõda lahti puhkenud?”

„Kas sa siis seda ei tea?”

„Meie sääl lõunas ei kuulnud midagi, mis maal sündis.“

„Sarmiento tõstis mässu linnaelanikkude vastu, ta kogus enda ümber suure sõjaväe ja tungib võidurikkalt edasi.“

Suure huvitusega kuulas Pablo.

Niikaua, kui ta mõtelda suutis, oli see esimene kord, et maal valitses kodusõda. Don Antonio oli talle endistest mässudest kõnelenud ja ta teadis, et ta kasuisa oli valitsuse poole hoidnud ja selle vägede ridades võidelnud.

„Ja Chamulpo ühineb mässulistega?”

„Seda ei tea veel. Ta kogub oma mehi, et õigel ajal olla kaaluks. Nii on ta ka zapoteekidega sõprust loonud ja nad toimivad vist temaga ühiselt. Kuid seda Huntõht võib ta tarvitada, ilma et ta oleks ühinenud zapoteekidega, sest seda võib raha eest igaks toiminguks osta, ma usun, et ta raha eest valmis on isegi oma rahvast ära andma.“

Hetkeks tärkas Pablos soov del Rocasse rutata, et kaitsta Mariat, kui sõja tallermaa peaks laienema mererannani, kuid ta suutis end peagi taltsutada.

Ta mõtteid katkestades ütles Tenanga viimaks: „Praeguse seisukorra juures peame iseäranis ettevaatlikud olema, täiesti ohuta oled sa alles Yucatani piiril. Suureks õnneks oli meile, et Chamulpo kodus ei viibinud, kui sind vabastasid, mõlemad vanamehed usuvad kindlasti, et sa läbi õhu ära oled lennanud.“

„Kuidas läks sulle korda minu jälgi leida?”

„Ma ei otsinudki neid, isand. Kui don Antoniolt sulle järele saadetud vaguerod teatasid, et mayade salk, kes sõnd vangistas, on jagunenud kolmeks rühmaks, kellest üks on liikunud põhjapoole, arvasin kohe, et sind tahetakse vliá barrancadesse ja sääl tappa, see tähendab, sind lasta koge-mata kuristikku langeda. Küll olin paljudele vargsi teatanud, kes sa oled, ainuke abi, mida sulle võisin pakkuda, ja nad teadsid seda kõik. Aga nende hulgas oli mehi, kes millegi eest tagasi ei kokkunud, ka mitte kuningate vere valamisest. Peaksid sa aga veel elus olema, siis arvasin, et leiad sind Chamulpo väikeses majas, kuhu ta oli asunud, et säält võitlusele orgudes päält vaa-

data. Nii võtsin siis don Antonio parema hobuse ja järgnesin sulle lühemal teil, ning jõudsin, tänu nägematutele, õigeks ajaks.“

Pablo oli hingeliselt suures ärevuses, kuigi ta väliselt oma stooilise rahu alal hoidis. Poisist, keda don Antonio majas ainult Maria pärast salliti, oli üle öö saanud isik, kellel sel maal tähtsus ei võinud puududa — sest miks oleks muidu Chamulpo nii agaralt püüdnud teda hukata? Miks oleks mees, nagu seda oli kindral Arana, muidu ta saatuse pärast nii mures olnud? Talle omane kõrkus leidis siin rikkalikku toitu.

„Olgu, Tenanga, juhi mind isa sõbra, kindral Arana juure. Jumal saab meid aitama!“

Nad võtsid oma püssid ja jätkasid rändamist. Raske oli märke ronimine läbi tihedate metsade, kui Tenanga nüüd oma terava machetiga teed läbi lianiderägastiku*) raius. Õhtuks jõudsid nad põõsastest vabale kaljule ja otsustasid siin ühe allika läheduses väikeses koopas ööd mööda saata. Asemed valmistasid nad endile pehmest rohust. Õnneks leidis Tenanga jahitaskus veel mõni shokolaaditahvel ja maisileiba, mille nad õhtueineks ära söid.

Pablo magas kaua ja rahulikult.

Kui lindude kaunid hääled hommikut kuulutasid, ärkas ta unest. Tenanga polnud näha. Ta astus koopast kuldseesse päikesepaistesse. Ta ees avanes n'i ülev ja kaunis vaade, et ta vaikselt pühalikus harduses seisma jäi.

Olles üles kasvanud mereäärse madalikus, ei tundud ta oma isamaa iludusi.

Ta pilk uitas üle mägede ja orgude, üle kaljurahnude, metsade, kaunite lilledega kaetud orgude kuni vägevate mäeahelikkudeni, mille metskult lõhestatud harju hommikupäike oma punakate kiirtega valgustas. Orgudest tõusis udu ja keerles viirastuste kujudena ümber hiiglamägede päade. Kaugel paistsid auravate vulkaanide harjad.

Mis ta siin nägi, oli vägev ja siiski ühtlasi haruldaselt meeldiv ning kiitkestas täiesti noormehe hinge. Ta nägi maailma uues valguses, nägi teda kogu ta iluduses, mis ei avaldu kusagil suurepärasemana, kui vaheldusrikka pinnakujuga Guatemalas, mis

*) Lianid — troopilised väätkasvud köiesarnase tüvega.

randadest kuni vägevate mägede kõrgustikkudeni endas ühendab sooja, parajat ja külma kliimavööd, kus all sügavustes kasvavad kuningapalm ja agave, kuna ülal kõrgustikkudel kõigub põhjamaa mänd jäises tormikeerus.

„Kui suur, kui ilus,“ ütles sügavasti liigutatud noormees. „See on mayade maa, milles minu isaisad kandsid kuningakeppi kuni valgete tulekuni, see on minu kodumaa!“

Ülevas meeleolus seisis ta kaua vaikselt kohal ja vaatas imetledes kaugusse.

Kerge samm sundis teda üles vaatama ja katkestas ta unistusi. Kiirelt lähenes Tenanga ja teretas teda.

„M'le pääle mõtled sa, Junguna poeg?“

„Nagu unenägija vaatlen oma isade maad, ma ei teadnud, kui ilus, kui kaunis ta on.“

„Sul on õigus, kuid olen liig sageli kõrgustikkudelt alla vaadanud, et võiksin veel vaimustusse sattuda nagu sina. Kuid vaja on oleviku pääle mõelda. Võta siin seda ja söö,“ ja ta ulatas talle oma jahitaskust mune, maisileiba ja praetud kana.

Pablo küsiva pilgu pääle vastas ta: „Läheduses on mõned pueblod*), tunnen kogu maad ümberringi, ja läksin sinna, et

*) Külad.

muretseda toiduaineid. Kinnita oma jõudu, isand, meie tee on veel pikk.“

Pablo, kes ei suutnud oma pilku vabastada maastikust, mis tõusva päikesega avaldas ikka uusi ilusid, võttis ja sõi. „Aeg kaob, isand,“ manitses viimaks Tenanga. Pablo tõusis püsti. Veel ühe pilgu heitis ta nõiduvale maastikule, siis järgis ta mayale kaljude vahele.

Hüglakaktused, kuni kolmkümmend, nelikümmend jalga kõrged, kasvasid kaljuseintel ja ulatasid oma kogukad, seitse kuni kaheksa jalga pikad oksad üle kurist'kkude.

Mõlemad noormehed rändasid läbi kaurite orgude, mis olid täidetud rohelisega, heledamalt kuni kõige tumedamate varjunditeni, mis üle oli külvatud igat värvi lilledega.

Viimaks jõudsid nad kaljudelt alla ronides jälle tihedasse troopikametsa.

Sellesse astudes võpatas äkki Tenanga, kes kui kütt ja rastreador harjunud kombel kogu aja maapinda oli uurinud.

„Mis on juhtunud?“

„Tule!“ Maya pilgud uurisid sädeledes lähemat ümbrust, siis sosistas ta: „St! Tule!“

Ta hüüis küürus nagu kiskjaloom põõsastesse ja Pablo järgis talle, olles üllatatud ta imelikust ülespidamisest. Jämeda

villapuu taga peatus Tenanga, kes kogu aja rahutult ümbrust uurivalt silmitses.

„Mis on juhtunud?“

„Zapoteek on siin.“

„Kust sa seda tead?“

„Sääl on ta jälg.“

„Ning selle tunned sa ära?“

Iseteadvalt seletas Tenanga: „Ma tunnen ühe hobuse jälje ära, mille olen näinud aastate eest.“

„Siis on su meeled palju teravamad, kui meie vaquerode omad.“

„Olen lapsest saadik rastreadoriks kasvatatud, maapind oma märkidega on ainuke raamat, mida lugeda mõistan.“

„Ning kui sa ei eksi ja zapoteek tõesti siin oleks, siis võib ta ju ainult juhustselt siin viibida.“

„Ei. Ta on meie järele saadetud. Pahad vaimud on meie teel. Küikita sinna sõnajalgade vahele, kuningate võsu, säe end laskevalmis ja ava kõrvad ja silmad. Cugar*) ei ole salalikum ja kavalam kui see zapoteek. Ma lähen ja uurin ta jälge.“

Kuna Pablo ta korraldust täitis ja ülesvinnatud püssikukkedega sõnajalgadesse küürutas, roomas Tenanga saagi juure hülliva röövloma ettevaatusega põõsastesse.

Kuulmist pingutades jäi Pablo üksinda kohale. (Järgneb.)

KEELELISED MÄRKUSED.

Joh. Aavik.

36. ent — aga — kuid. — Neist kolmest synonymist on „ent“ uus sõna, neologism, pärit Lõuna-Eesti keelest. Ja et ta on uus sõna, siis arvavad mõned, et seda peab nvyd igal juhtumusel tarvitama harilikude samatähenduseliste sõnade asemel. Mõnedel on otse tung uusi sõnu igale poole toppida, kus nad igakord polegi kohased. Nii mõnedel autoritel ei olegi enam muud selle-tähenduselist sõna kui „ent“ ja ikka

„ent“; „aga“ ja „kuid“ on pandud boikoti alla; neid ei tarviteta peaaegu enam sugugi.

Ometi ei ole „ent“ sõnaga seda mõeldud, et seega synonymid, „aga“ ja „kuid“ tarvitusest kõrvaldetakse. Ei, viimased jäävad ka, ainult „ent“ sõnale tuleks anda veidi erilisem tähendus ja funktsioon. Mulle näib, et

*) Cugar — Felis concolor (puma, hõbelõvi), kassisoost röövik.

kõigi nende kolme synonymi — „kuid, aga, ent“ — tähenduslikud varjundid võiks ära määrata umbes järgmiselt (kusjuures see äramääramine on esialgu vaid yldjooneline, ilma peensustesse tungimata).

„Kuid“ oleks neist kõige tugevam, „ent“ kõige nõrgem, „aga“ keskmise ja seejuures mitme eri tähendusvarjundiga. „Kuid“ olustab midagi vastuvaidlevat, mingit uut väidet, mis autor esitab nagu eelmiste faktide või ka lugeja oletetava arvamise kiuste, näit.: „Te võite seda küll rääkida, kuid nii see ikka ei lähe.“

„Ent“ sõna võiks hakata tarvitama millegi niisuguse mõtte alustamiseks, mida autor oletab endast mõistetavaks, millele ta arvab, et sellega nõus ollakse, ja millega ta yht teist mõtet toetab või tõendab; näit.: „Kui luuletuses kindla rytmi kaotame, siis jõuame riimitud proosasse, ent riimitud proosa on enamasti alaväärne, koguni veider“. Siin tähendab „ent“ „aga riimitud proosa on ju, üks ole, enamasti...“

Et selle „ent“ sõnale antavat tähendusvarjundit veel selgemaks teha, öeldagu, et syllogistlikus tõenduses „ent“ alustab väikse eelduse, näit.: „Mõned eelistavad välist hiilgust (suur eeldus), ent väline hiilgus on tihti petlik (väike eeldus), järelikult mõned eelistavad petlikku asja (järeltus).“

„Aga“ sõna on, nagu öeldud, midagi vahepäält „kuid“ ja „ent“ sõna vahel; teda tarvitetagu sääli, kus on vähem põhjust tarvitada „kuid“ või „ent“. Peenem harutus „aga“ üle viiks siin liig pikale, sest tal on mitu eri varjundit.

Neile, kellele see siin antud ja äramääratud „ent“ sõna tähendus pole kindel ega selge, soovitame esialgu pigem sellest sõnast hoiduda ja ta asemel tarvitada „aga“ või mõnikord ka „kuid“, kus see tundub kohasena.

37. milline. — Teine niisugune uus sõna, mille tarvitamises minnakse viimasel ajal liiale ja määrgist mööda, on „milline“. See tähendab õigupoolest „missugune“ (vastates saksa sõnale „welch ein“, vene какой, каковой, что-за prantsuse „quel“). Mõned aga tarvitavad seda lihtsalt „mis“ sõna asemel relatiivlauseis, näit.: „... ning kõitsid nendega suured redelid, millised (peab olema „mis“) nad olid yles lohistand“ („Kevadik“, a. 1924, nr. 1., lk. 11). See on liialdus, millest tuleb hoiduda.

38. maiset — mais — „maiset, puiset, soiset, öiset“ — jäme ja inetu viga, mis avaldab teatavat keeleoskamattust. Sest niisugused omadussõnad kui „maine, puine, luine, soine, öine, jäine“ jne. peavad muutama täpselt nagu sõna „teine“, millega nad on sama deklinatsioonityypi (olles mõlemad kahesilbilised ja teisevärtelised ne-sõnad), seepärast: „maist õnne, luist kätt, puist liigutust, soist maad, öist kylma, jäist tuult“ jne. Ometi kirjutavad mitmed tähtsad kirjanikudki „maiset, öiset, jäiset“. See aga on samasugune viga kui ytelda „teiset inimest“ või „vaest naiset“ (pro „naist“).

Seda viga teevad pääasjalikult lõunaestlased, kelle kodumurdeis niisugused omadussõnad puuduvad, sest sääl on -ine asemel lihtne -ne (kolmandas vältes) või -line: „puune, luune, soone“; „kahekuune“ või „kahekuuline“. Siiski tuleb eesõigus anda vormile „kahekuine“ (teine välde), samuti kui kõigile muile inehõnule, mis yhesilbilisist tulelet (maa — maine, soo — soine, jää — jäine, kuu — kuine jne.).

Kes teevad vea „maiset, öiset, puiset“ jne., teevad ka vea mitmuse genetiivis „maiset, öiset, puiset, jäiset, soiset“ jne., kus peab olema „maiste, öiste, puiste, jäiste, soiste“ jne., sest on ju ka sõnadest „teine naine“ — „teiste naiste“, mitte „teiset naiset“.

MEIE KOOLID.

Saadjärve kõrgema algkooli VI-da klassi õpilaste ühingu I lend.

Vaatamata sellele, et meie lend oli esimene, s. t. nurgakivi panija, ja et kooliaasta lühiduse tõttu ka lennu tegevus oli lühike, suutsime siiski koguda üle kuuetuhande kuuesaja marga. Sellest summast kulus „lõviosa“ raamatute ja ajakirjade ostmiseks ja tellimiseks ning kirja- ja piltkaartide vahetamiseks välismaadega (esperanto abil).!

Kogutud vara parandas lend järgmisele.

Tervitame oma kooli kuuenda klassi ühingu järgmist lendu, ja kõiki algkoolide õpilastühinguid!

Ühingu vara Äksi kihelkonna koolide näitusel Voldi seltsimajas 25. mail s. a.

MÕNDA FÜSIKAST MEELELAHUTUSEKS.

Newtoni võitja. Einsteini kuulsad teooriad.

uba ligikaudu paar aastakümnet tagasi esitas Saksa professor Einstein oma uue loodusteadusliku teooria, mis pidi kõigutama Euklidese ja Newtoni klassiliseks saanud maailmakäsitused. Tol ajal väitis ta ise, et tema teooriad on nii matemaatilist laadi, et neid suudaksid jälgida ja arvustada põhjalikumalt vaevalt tosin olemasolevaist teadlastest.

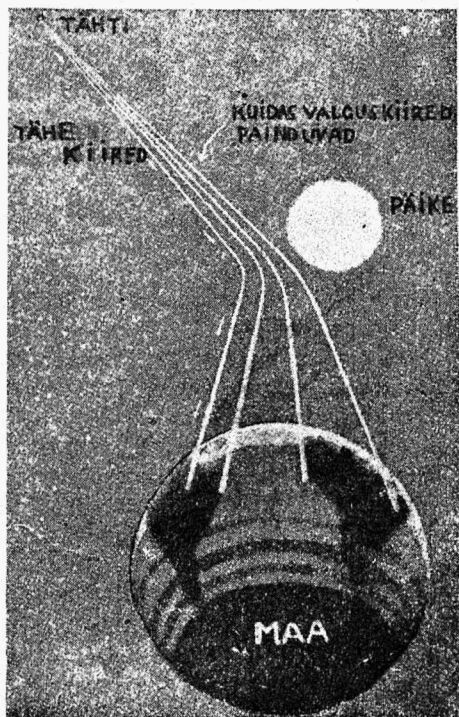
Alles päälle maailmasõda, kus maailma jälle huvitama hakkasid ka niisugused teadused, mis ei tegutsenud otsekohe hävitamisvahendite leidmise alal, said Einsteini müüd juba suurema eksaktsuseni viidud õpetused ilma kuulsaks. Nad on tunnustatud tõesti pöördeliseks ja nende ulatust ei ole suudetud küllalt ülistada. Suuremad hulgad on uudishimulisteks saanud, kuid nende uudishimu on olnud raske rahuldada. Ajakirjades ilmuvad populäärsed seletused annavad päälegi tihti vääritl mõistetavaid kokkuvõtteid ja teevad asja veelgi segasemaks. Raskus on selles, et Einstein on tulnud oma leidustes niivõrd raskele matemaatilisele keelele, et ainult vähesed tõesti teda algupäraselt saavad lugeda; säält siis tuleb, et kokkuvõtteid tehakse kokkuvõtetest enestest kolmanda ja neljanda käe läbi. On raske seda lühidalt ja lihtsalt ära ütelda, missugused on selle uue relatiivse maailmakäsituse õpetused.

Ainult nii palju kui Einsteini hüpoteesid puudutavad meile lihtsamaid loodusenähtusi, võib neid mõnevõrra iseloomustada. Ja kuna vikerkaarlastest vast üsna vähesed teavad neidki päälauseid, arvame, et nende siin lühidaltki nimetamine huvi võib pakkuda.

Nii ei tunnusta Einsteini maailmakäsitlus mingisuguse eetri olemasolu õhuruumis, seda kaaluta, hajumatut, kõike maailma täitvat ollust, mis kandvat enesel kaugematelki tähtedelt meie maakerale valguslaineid. Valguskiired edenevat meieni ilma selle vahenditagi. Veelgi suuremaks uudiseks on see väide, — mida tähe-

teadlased katsete varal tõeks on pidanud tunnustama, — et asjade külgetõmbejõud mõjub valguskiirte pääle nagu näit. magnet mõjub katoodisädemete pääle. Külgetõmbejõu ja inertsia nähtused kaotavad seeläbi oma eristunud aseme, mis neil oli Newtoni järele, ja tulevad lähemale välgu, magnetismi ja valgusnähtuste sugulasnähtusteks. Kõik „kaugemõju“ kaotab oma tähenduse. Ja Einstein läheb veel kaugemale: ta ütleb, et ei ole ainustki füüsilist või keemilist juhtumust, mis ühelgi astmel jääks väljapoole seesugusest külgetõmbejõu mõjust. Ja külgetõmbejõud ise ei ole midagi silmapilkset, see on ainult jõud, mis kiirgab tarvilisse suuna valguse liikumise kiirusega.

Newton on siis ümber lükatud; auväärilised teooriad, mille najal inimkond nii kaua on elanud, on kolikambrisse mine-

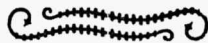
Valguskiirte murdumine tõmbejõu tagajärjel.

misele lähedal. Kõikide harilikumate juhusete jaoks on Newtoni säädused ometigi jätkuval määral tõelisusele lähedal. Ainult kui tulevad vaatlemisele suuremad kiirused, näit. raadiumi osade kiirgamised, lükkab Einstein Newtoni koguni eemale. Harilik teadusmees aga, näit. purjetaja, kes määrab merel oma sõitu, jätab Einsteini teooriad rahulikult neile, kes ekslevad teaduste hämaratemaal ääremail.

Huvitav peaks veel olema tutvuneda, missugusele tulemusele jõuab Einstein küsimuses maailmaruumi avaruse ääretusest. Järgmine reaalne analoogia selgitab selle: Palli pind on loomulikult kumer, ühes suunas piiratud, kuid pinna poolest — lõputa. Sest kui sedamööda minna (ütleme näit. maakera pinda mööda) idast läände otsejoont, otsemat teed, siis tullaakse jälle tagasi vanale paigale. Kui tõsiselt võtta, ei ole küll maa pind sama, mis palli pind, kuna temal tulevad ette mäed. Relatiivsuse teooria järele on maailma kõiksus kumerdumise suhtes pallipinnale neljaulatuslikkuses võrdv; ta on „neljaulatuslikult pallitaoli-

ne“. Ta pole muidugi sõna otsekohehes mõistes palli sarnane, vaid ainult pääjoontes selle iseloomuga, sest kõiges selles, kus on tegemist ainega, ka kõige ideaalsemat voollitud palli juures tuleb ette kumerdumisel ikkagi igasuguseid paratamatuid „konar-lusi“. Kui maailmaruumis (samuti nagu pallil) liikuda kõige otsemat teed, tullaakse paratamatult tagasi vanale alglähtepunktile (mida tõendavad meile ka kõikide planeetide ja taevakehade teed). Maailm on lõpmatu, kuid mitte ääretu.

Einsteini teooriad avavad kahtlemata aina uusi väljavaateid inimvaimule. Samuti kui Kopernikus omal ajal purustas tookord maailmakäsitluse, sama väärtusega on Einsteini uued mõtted nüüdisajale. Nad on sama harjumatud, sama võõrad, kui tookordsed oma ajale, ja nendeni tuleb paljudel juhtumustel alles kasvada, enne kui nad saavad sama iseenesest mõistetavaiks igale koolijärgile, nagu praegu on see asjaolu, et maakera keerleb ümber päikese.

KUIDAS KIRJUTADA AJALEHELE.

J. M ä n d m e t s .

Kirjutatud noortele vikerkaarlastele näpunäiteks.

2

Kirjeldused.

Mis eelpool üteldud, see käis pääasjalikult väljaspoolt saadetud sõnumite kohta.

Teistsugused on jälle kirjeldused, mida ajalehed vastu võtavad pikemate tükkidena, ja need avaldatakse kas joone all või jälle mujal lehetekstis iseseisvate artiklitena. Kirjeldustes puudutatakse küsimusi igasuguselt rahvaelu alalt.

Kirjeldus on elav asjakujutus ja see nõuab juba õige tugevat kirjanikuannet. Tahetakse kirjeldada mõnda kihelkonda, mõnda ilusat suvituskohta, mõnda kodumaal olevat ürgmetsa j. m., siis ei saa lihtsa protokolli keelega siin midagi päälle hakata. Tuleb ajalehe toimetusse küllalt niisuguseid kirjeldusi, mis on pikad kümme-kolme lehekülge,

kus kõik asjad on üles loetud, aga õhates pead sa ta panema kõrvale, sest ta ei tõsta lugeja silma ette mingit elavat ja huvitavat pilti. Teisel on aga kirjeldus õige lühikene, aga ta oskab sulle mõne joonega nõiduda vaimusilma ette kogu pildi ja sa tunned, et see kirjutus on otse magus lugeda.

Muidugi on raske selleks juhatust anda, kuidas kirjeldust valmistada, sest — nagu juba tähendasin, nõuab see teatud kirjanikuannet. Kuid ometi, ka need inimesed, kes ei ole kirjanikud, tahavad ajalehele saata mõnesuguseid kirjeldusi ja peab ütleva, tih-tigi tuleb neilt ka töid, mis õige õnnelikud ja ilusad.

Lausume siis selle kohta ka mõned üldised näpunäited.

Kirjeldust tehes ärgu püüta gu

ilmaski elust kõike kopeerida, nagu seda teeb päevapiltlik ülesvõtte. See töö ei kõlba, sest ta ei ole huvitav.

Siin peab inimene asja kohta vaatama nõnda ütelda oma prisma läbi ja sellega tulema esile, mis teda vaimustas, mis temas kutsus ellu tahtmise, et asjast kõneleda ka teistele inimestele. Inimene on ju elus ikkagi kõige huvitavam ja sellest küljest on ka niisugune kirjeldus võõrastele loetavam, millesse inimene on suutnud kõige rohkem sisse panna teda ennast. Peab oskama leida, mis on ühes maakohas, kihelkonna elus, suvituspaigas need iseäralised jooned ja küljed, mis teda eraldavad teistest temataolistest. Sellest oleneb, meie peame kirjeldatavat kohta, seltskonda, paika hästi ja põhjalikult tundma, nii et üles leiame need eralduvad jooned, mis peavad tema iseäraldused äratama tähelepanu, minugi poolest kas vaimustust või põlgust, alles siis leiame ka kohased värvid nende ülestähendamiseks. Kui kirjeldus tuleb niisuguse inimese sulest, siis — olgu ta pikk või lühikene — on ta hää ja teda loetakse huviga.

Niisuguseid kirjeldusi ilmub meie ajakirjanduses vähe, olgugi et selleks peaks meie maal leiduma materjaali küllalt.

Noored võiksid oma jõudu ja osavust harjutada nende ülesannete kallal. Raske kõrval pakub nende valmistamine suurt huvi.

Interview.

Interview on ingliskeelne sõna ja tähendab otsekoheses mõttes kellegagi jutulolemist. Selle nimega kutsutakse ka üht ajalehe kirjutuse haru ja see on meie juures alles viimsel ajal tulnud tarvitusele.

Meie riigis on demokraatlik kord ja siin seisab kõigepäält rahva enese käes riigi juhtimine. Rahvas valib ise oma hulgast tublimad mehed, kes siis ametis olles ta tahtmist teostavad. Niisugused rahvatahtmise teostajad on kõigepäält valitsusliikmed, maakonnavalitsuste ja linnavalit-

suste esimehed ja nõunikud, mitmesugused haridus- ja majandusala juhtijad jne. Muidugi oleneb nende meeste tublidusest ja oskusest, kuidas kusagil olgu vaimline ehk jälle majandusline järg edeneb.

Demokraatlikus riigis on aga üks päänõue, et kõik kodanikud sellest ka oleksid teadlikud, mis nende poolt ametisse valitud mehed ja asutused kavatsevad ette võtta. Ja seda teadlikkust võivad saavutada laiemad rahvahulgad kõigepäält ajalehe kaudu.

Ajalehe kaastööline läheb kellegi valitsusliikme või mõne teise juhtival kohal seisva isiku juure ja viimane avaldab temale oma või selle asutuse, mille eesotsas ta seisab, tulevikutegevuse kavatsused. Ja ajalehe kaastööline paneb selle jutuajamise kirja ja avaldab lehes.

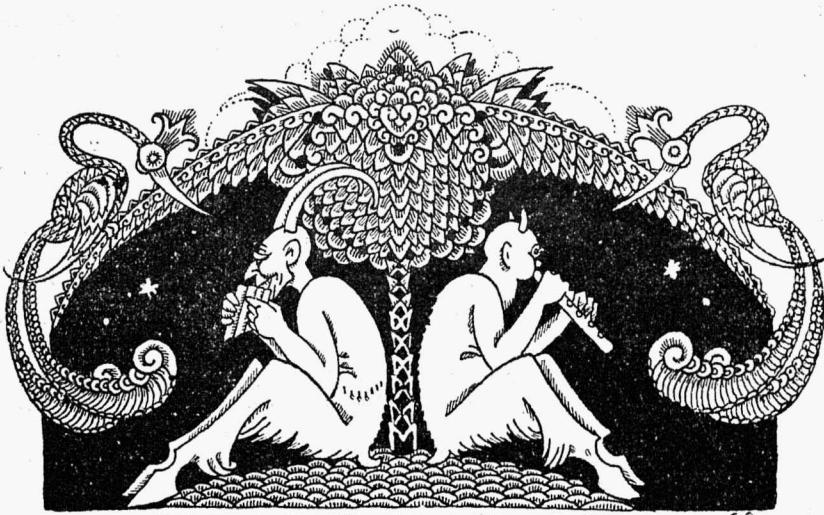
Niisugune jutulkäimine on ajalehe kirja-saatjale tõsine ja raske ülesanne.

Kõigepäält peab ajakirjanik olema selle asjaga, mille üle ta soovib teateid, põhjalikult tuttav ja tal peavad olema juba küsimused ennemalt valmis. Teiseks peab olema tal hää mälu, et võiks seda pärast tõtruult edasi anda, mis ta lennult püüdis seltskonna- või omavalitsustegelase suust. Siin jäävad meele üksikud mõtteavaldused ja ajakirjanik peab oskama tühje vahesid täita ja kõnelemist elaval keelel edasi jutustama. Peab meeles pidama, et inimesed on mitmesugused: üks kõneleb häämeelega pikalt ja laialt, kuna teine ei taha palju rääkida ja ajakirjanikul on vaeva ta suust seda välja meelitada, mida tal vaja teada. Mõistagi, et selle juures ajakirjanikul peab abiks olema taskuraamat (nagu ka igal teisel puhul), kuhu ta üles märgib tähtsamad laused, kava jne.

Olgugi, et meie ajakirjanduses niisugused jutuajamised veel vähe moes (viimasel ajal ilmub neid juba siiski sagedamini), kuid tingimata kasvab ta edaspidi üheks tähtsamaks tööharuks ajakirjanduse põllul, sest ta tutvustab laiu hulki elavalt iga-suguse valitsuse ja seltskondlise tööga.

(Järgneb.)

MUINASMILT.

KAKS ANDI.

Teosest: *Ein Jahr in Livland.* Tõlk. Edith Rahamägi.

Las kord ilus, noor rüütli-proua, kellele ühel ööl kingiti kaksikud; kaks kaunist väikest õekest, kes noorte vanemate terve õnn olid. Ema tahtis oma lastele kõige paremat muretseda, kas või kuud ja tähti taevast alla tuua; et see aga võimatu oli, palus ta vaderiks hää ja targa haldja, salaja lootes, et see ilmub oma paremate annetega, sest ka tema isa oli juba haldja päilaps olnud. Kui see kaksikute sündimisest kuulis, valmistas ta ennast viibimata reisi vastu. Ta valas iludust ja kaunidust, nii palju kui temal sellest tagavaraks oli, kuldkaussi ja segas nad; siis heljus tema läbi valkjasarohelise pöökmetsa mäelossi poole. Sinna jõudes saadetj tema kõrgesse tuppa, mille seinad roheliste riidetega kaetud olid ja kus noor ema parajasti oma esmalt sündinud tütrekesele rinda andis, kuna noorem rahulikult hällis uinus. „Ma tervitan sind, noor rüütli-proua, ja sinu armsaid lapsukesi,“ ütles haldjas sisse

astudes, „ja toon sulle kõige parema vaderiande“. Sääljuures särasid tema silmad kõige paremat töotavalt, ja ta juhtis tähelepanu kallil riista pääle, mida ta käes hoidis. „See on nõu täis iludust, mida tahan valada väikeste pääle, tema sisaldab mõlemate jaoks.“ Sääljuures kumardas ta ennast lapse üle, kes ema rinna najal oli, ja langetas kuldkaussi. Sel silmapilgul ärkas väikene, sirutas üles roosilised käevarrakesed ja teadmatult haaras ta särava ääre järele, nõnda et terve sisu tema üle voolas ja ühtki tilgakest järele ei jäänud õekesele hällis. „Häda, häda, terve kausi täie iludust olen valanud selle lapse pääle, ah, see ei pidanud mitte nõnda olema,“ kaebas haldjas, „mida teha nüüd, mis hakkam ma pääle!“ Ka rüütli-proua hakkas hädaldama: „Ah, sa mu vaene, väike laps, — mitte tilgakest iludust! Sinu kurb elu veereb öös ja pimeduses rõõmu ja armastuse.“ Ta pani vanema hälli ja haaras noorema sülele, kirglselt surus ta teda enese vastu ja nuuksus: „Mis

peab sinust saama!“ Hääl haldjal valutas süda. Ta seisis mõtetesse vajunud, midagi ei olnud tal enam. Viimati, pika mõtlemise järele, tuli tal meele, et temal vöö küljes väikene nõiapulgake rippus, mille jõu tema küll juba oli ära tarvitanud, millega ta aga veel ühe ainsa sõna sinna, kuhu talhtis, kirjutada võis. Ehk tal küll sõna valimises vabadus oli, aga mida võis tema ühe ainsa sõnaga korda saata! Küll oli tema enesele seda hoidnud selleks juhtumiseks, kus tema kord üsna nõuta on. Hääda oli nüüd käes. Milline aga oleks see sõna, millega ta vaest tüdrukukest aidata võiks? Jälle mõtles ta tükk aega, siis astus ta kindlal sammul ema juure, paljastas lapse väikese lumivalge rinna ja kirjutas pulgakeseaga noorele inimsüdamele. Pisarsilmil vaatas rüütli-proua küsivalt haldja pääle ja raputas uskmatusl pääd. Siis rääkis haldjas: „Ole rahulik, see laps ei ole mitte vähem õnnelik, kui tema õde, usu mind. Vaata siin seda väikest kuldtahtvlikest, võta ta ühes pulgakeseaga, tema tähendab täpselt üles mõlemate kõige õnnelikumad tunnid, ning pea ise arvet, kui sa mind ei usalda.“ Kartlik kahtlus, mis oli ilmunud silmapilguks helde haldja näole, oli jälle maad annud taevalisele rahule, võidukindlalt jättis ta jumalaga ja kadus. Vanemad arvasid üht ja teist, mis sõna see küll oleks võinud olla, ei aidanud aga midagi, ta jäi neile kaua aega varjatuks. Õed kasvasid suureks; vanem oli ilus, ilusam kõigist inimestest. Otsimata lendasid inimeste südamed temale vastu. Kes võis tema võrratule kaunidusele vastu panna. Tema sai õnnelikuks, sest kas ei ole iludus mitte õnne vabakiri? Nooremaga oli küll teisiti; temal ei olnud sugugi iludust. Mitte tilkagi ei olnud temale ju järele jäänud.

Vanemad vaatasid kartuse ja ahas-tusega päevale vastu, mis pidi õe teo

temale avaldama. Aga imelik, see päev ei tulnud ilalgi, kus tema iseenese pääle oleks mõtelnud, oli temal ju ikka nii palju teiste pääle mõelda. Kui vanema tütre iludus täiele õitsemisele oli lahti lõõnud, nägid vanemad, et ka noorema südames oli oitsemal lõõnud imekaunis lilleke: pulhas, ennastsalgav inimesearmastus, ja nüüd aimasid nemad, milline oli see sõna, mida haldjas oli kirjutanud lapse südamesse. Ilusat õde imestati ja armastati ja kes tema taevalikku kuju näha sai, oli nii õnnelik, nagu oleks ta tunnud midagi taevalikku. Tema noor elu oli ainus vahetpidamata võidukäik. Paistis, nagu sammuks iluduseta õde üksildast kivist teed mööda, sagedasti kummardades, et vaevaga inimsüdameid noppida, mis tema tee ääres õitsetsid, kuid ilalgi ei väsinud ta ära. Tema laias südames oli ruumi kõikide jaoks küllalt, noori ja vanu, vaeseid ja rikkaid, kõiki armastas ta. Aga ka pimedad ja nõdrameelsed, kellel ei olnud ei silmi ega arusaamist õe imeliku iluduse vastu, kuulusid nende hulka, kes olid aset leidnud iluduseta õe südames. Kuidas tuli see nüüd, kui rüütli-proua väikeselt tahtvilt küsis, see näitas, et noorema tütre rõõmsate tundide arv suurem oli? Kui aga pika elu järele korraga, nagu nad oma eluteed olid alanud, kaksikõed teda jälle jätkma pidid, siis oli kõigile selge kui päike, kellele haldjas parema ande oli annud. Ilusale jõudis kätte aeg, kus tema igatsusega tagasi vaatas möödaläinud aja päälle, sest ta oli nüüd muutunud. „Minu paljulkidatud õnn kahaneb minu iludusega,“ kaebas ta üksildastel tundidel. Niisuguseid tunde ei olnud nooremal õel. Tema sai vanemaks ja rikkamaks sai tema elu, ta ei igatsenud ka noorust tagasi, sest tema õnn lõi igal tunnil jälle uuesti õitsemal. Ja kui õed üksteise kõrval kanderamillid lamasi, siis olid nad jälle nii sarnased, kui hällis.

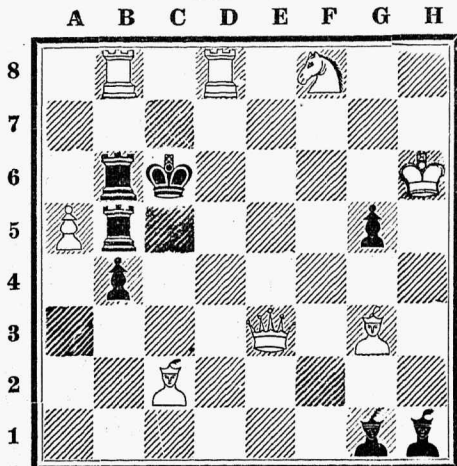
Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 30.

Kokku säändud R. P r y t z.

(Skakbladet, 1924).

Mustad.

Valged.

Valged: K h6, L e3, V b8 ja d8, O c2 ja g3, R f8, S a5. Mustad: K c6, V b5 ja b6, O g1 ja h1, S b4 ja g5

Valged algavad ja annavad matt kahe sanimuga.

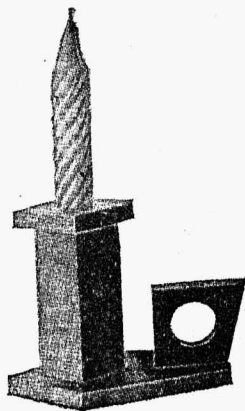
Trükivea õiendus. Ülesandes nr 27 peab g8 ruudul muidugi valge kuningas valge lipu asemel olema, nagu tüüpidest diagrammi all näha.

POISTELE VALMISTAMISEKS.

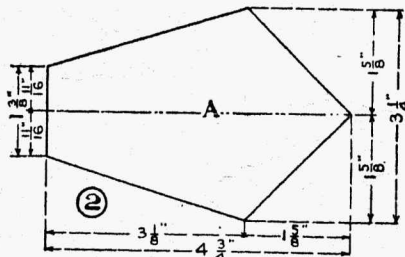
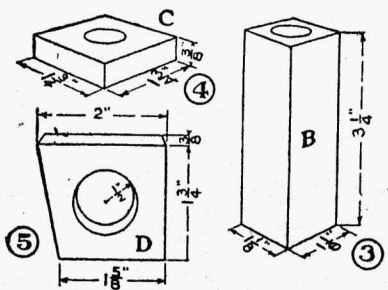
Küünlajalg.

Pildil olev küünlajalg on lihtne ja kerge valmistada, kuid siiski kena. Mõõdud leiata joon. 2 kuni 5. A on küünlajala alus, B jalg, C küünlaase ja D küünlajala kõrv. Jalg B valmistage $1\frac{1}{8}$ -tollilisest neljakandilisest latist, teiste osade valmistamiseks on hää $\frac{3}{8}$ -tolliline laud. Puud võite vast vähese raha eest mõnest puutöökojast saada, aga kui tahate valmistada enam küünlajalgu, siis on parem osta $1\frac{1}{8}$ -tollilist latti ja teatava pikkuse järele tükikideks saagida. C ja D valmistamiseks vajate $1\frac{3}{4}$ -tollilist lauda.

Aluse A tegemiseks märkige $1\frac{1}{8}$ -tollilise laua pääle, et lauda kokku hoida, esiti ühtepidi pool alust ja pärast teistpidi nii, et kalduvad otsad kokku satuksid. Tükke välia

saagides olge hoolikad. Suuremal arvul küünlajalgu valmistades kipute kiirustama, kuid töö hääduse pärast — ärge rutake! Küünlajala kõrva D sisse auku puurides tehke seda enne üksikuid osasid terveist

lauast väljasaagimist. See kaitseb laua pragunemise eest. Kui kõik osad välja saetud, hõõrüge klaaspaberiga siledaks. Alguses kardamaga, lõpuks peenega. Osade ühendamiseks tarvitage tavalist puusepaliimi ja peeneid, tollipikkuseid naelu, millel vaja tangidega pääd otsast ära lõigata. Lõpuks peitsige pruuniks ja vakseerige ehk värvige emailvärviga.